

Neden Dünya İnsani Değerler Sivil Toplum Kuruluşları Koordinasyon Merkezi Kurmak Zorundayız?

Yıldırım GÜVEN / AFAD Uzmanı

İnsanlığın doğuşundan itibaren başlayan doğal ve insan kaynaklı afetler, savaşlar günümüzde artarak devam etmektedir. Daha çok para kazanma hırsları ile kaynakların bilinçsiz kullanımı, dünyanın yaşlanması, insan eliyle doğal afetlerin önlenemez şekilde meydana gelmeye başlaması gibi nedenler afetler ve krizlerin sayılarını, zararlarını ve yıkıcı etkilerini çoğaltmaktadır. Yapılan araştırmalarda sadece 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaşanan kaydedilmiş afetlerin sayısında % 250, etkilenen insanların sayısında % 500 ve afetlerin toplam maliyetlerinde ise % 1500 artış görülmektedir. Bu durum bizlere gelecekte afetlerin, savaş, terör ve krizlerin çoğalacağını ve insanlığın daha fazla zarar göreceğini göstermektedir.

Meydana gelen afetlerde, savaşlarda ve krizlerde başta müdahale çalışmaları, sağlık, beslenme ve barınma olmak üzere dünyanın her yerinde resmi görevli ve yerel güçlerin yanında STK'ların da kişilerin ve toplumların ihtiyacını karşılamak için çalışmalara katıldığı görülmektedir. Her türlü afet, savaş ve kriz öncesi, sırası ve sonrası çalışmalara istekli bir şekilde katılmakta olan STK'ların bu desteği, heyecanı, uzmanlığı ve sahip oldukları nitelikli insan gücü ile pratik çözüm çabaları afet ve acil durum hizmetlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Ülkemiz ile Türk ve İslam ülkelerindeki birçok STK'nın hem yurt içinde hem de yurt dışında yaptığı başarılı çalışmalar göz önüne alındığında STK'lar önemli bir paydaş olarak karşımıza çıkmaktadır.

Afet ve kriz sayılarının ve çeşitlerinin arttığı bir dünyada, Türk ve İslam dünyasında yaşanan afetlerde ve krizlerde (doğal, teknolojik, insan) can kayıplarının çok arttığı, hasarların büyük boyutlara ulaştığı bu alanlardaki hizmetlerin yerine getirilmesinde ortak bir plan çerçevesinde olaya müdahil olunamayışı, uyum içerisinde bütünlüğün sağlanamaması, afet ve krizlerin etkilerini önleme çalışmalarına yeterince katılım sağlanamaması önemli bir boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütünlük bir yapıya sahip bilgi çağı, toplumu ve küreselleşme olgularının temel dinamiklerini göz önüne alan Türk ve İslam dünyası ile insanlığın içinde bulunduğu olumsuz durumlardan en az hasarla atlattılması için modern bir afet ve kriz yönetim yapısının ve ilgili STK'ların kayıt altına alınıp faaliyetlere dâhil edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

İnsani yardım (barınma, beslenme, sağlık vb.) ve arama kurtarma gibi afet faaliyetlerinde, afet ve kriz öncesi, sırası ve sonrası için Türkiye'nin bilgi ve tecrübesi ile ortak ve benzer insani kültürlerle işbirliği yapılarak bölgesel bir model ve ortak olacağı açıktır.

21. yüzyıl ile birlikte değişen dünya koşulları sonucu kapalı bir ülke konumundaki ülkemiz küresel değişen dünya düzeninin de zorlaması ile birlikte **"ben de varım" "benim de iddialarım ve hedeflerim var"** demeye başlaması neticesinde uluslararası arenada daha fazla varlık göstermeye başlamış bulunmaktadır.

Artık, STK'ların katkılarıyla ülkemiz **"tarihi takip eden değil tarihi sürük-**

leyen ve yönlendiren güçlü bir aktör" ve **"bekleyen Türkiye'den çağrılan, beklenen aranan ve danışılan Türkiye'ye"** .yeniden dönüşmektedir.

Uluslararası insani yardım ve iyileştirme çalışmaları ile ülkemiz dünyada ve gönül coğrafyalarımızda yumuşak insani gücü ile her geçen gün daha fazla kendini göstermekte ve ağırlığını hissettirmektedir. Yapılan insani yardım, iyileştirme ve kalkındırma destek faaliyetleri ile ülkemiz savaş, afet, terör ve insani krizler alanında zor durumdaki ülkelerin ve az gelişmiş ülkelerin ilk aradığı ve yardım talep ettiği, umut bağladığı ülke konumuna gelmiş bulunmaktadır.

Bu yüzden globalleşen dünyada Türk STK'larının ve Devletin gelişimi ve işbirliği ile dünyadaki değişimlerden bağımsız olamayacağı anlayışıyla diğer ülkelerdeki iyi uygulamaların da örnek alınarak işbirliği kültürünü zenginleştirmek gerekmektedir. Bu bağlamda Türk sivil toplumunun ve Devletin bilgi ve tecrübelerini bazı toplumlara aktarmaması da düşünülemez. Bunun gerçekleşmesi için küreselleşme karşısında Türk ve diğer ülke STK'larının ortak amaç ve yardımlaşma için ortak bir politika ve karşılıklı işbirliği anlayışı geliştirilmelidir.

Belirlenecek politika doğrultusunda, hizmetlerin tek merkezden etkin ve hızlı bir şekilde yürütülebilmesi ve STK'ların standardizasyonunun sağlanabilmesi için STK'ların sınıflandırılması, imkân ve kabiliyetlerinin tespiti yapılması, kayıt altına alınarak uygunluk ve çalışabilirlik belgesi verilmesi, işbirliği ve koordinasyonu yürütecek bir merkezin Ankara veya

uygun bulunacak bir şehirde kurulması gerekmektedir.

Belirlenecek politikada; Afet ve Acil Durum Yönetiminde uluslararası düzeyde model alınabilecek iyi bir koordinasyon merkezi olabilmek için, afet ve acil durumlarda paydaş olarak yer alan STK'ların bu hizmetlere katılım düzeyini, etkisini ve verimliliğini artırmak ve gönüllülük sistemini yaygınlaştırmak ana hedefler olmalıdır. Bütünlük afet yönetiminin her aşamasında önemli bir yer tutmakta olan STK'ların afet yönetiminde görev alan ilgili ülkelerle olan ilişkilerinin geliştirilmesi, afet yönetimi ve ortak dil ile ortak mevzuattaki yerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla afetler konusunda çalışmalar yapan STK'lar arasında da belirli standart ve kapasite ile bu işi yapacakların belirlenmesi ve sahadaki ortaklaşa çalışmaların ortak politika kapsamında teşvik edilerek desteklenmesi gerekmektedir.

Öte yandan bu merkezin yönlendirmesi ile STK ve gönüllüğe kabul edilen kişiler ile kuruluşların personeline yönelik düzenlenecek eğitimlerin nerede, kimler tarafından verileceği belirlenmeli, eğitim programları standart hale getirilmeli, eğitimcilerin sertifikasyona tabi tutulması ve eğitimci sayısının artırılması için gerekli çalışmalar yapılmalı, eğitimler ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde düzenlenmeli, aksaklık ve eksikliklerin tespit edilmesi için yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde tatbikatlar icra edilmelidir. Ayrıca eğitimlerin sürekliliğinin ve güncelliğinin sağlanması gibi hususlarda ilgili ülkeler tarafından kabul edilecek şekilde idari ve teknik düzenlemeler de yapılmalıdır.

Günümüzde de ülkemizin STK'ları destekleyerek diğer ülkelerin STK'ları ile ortak amaç doğrultusunda birleşerek işbirliği ve yardımlaşmayı sağlaması insanlık için önemli bir katma değer oluşturacaktır. Bu da insani değerler üzerine kurulu olan medeniyetimizin kalıcı izlerinin kıyamete kadar dünya üzerinde izinin kalmasını sağlayacaktır.

Tüm bu yazılanların gerçekleşebilmesi için Cumhurbaşkanlığı bünyesinde **Dünya İnsani Değerler Sivil Toplum Kuruluşları Koordinasyon Merkezi** oluşturulması zorunluluğu doğmaktadır.

Bu merkez krizin/afetin genel kabul görmüş ilkeleri dikkate alınarak ülkemizde ve ilgili ülkelerde bulunan bilgi ve tecrübenin yanı sıra diğer kesimlerin iştiraki ile ortak akılla oluşan bu ilkeler doğrultusunda tasarlanması, dünyamızın kriz, afet ve acil durum halleri gözünün alındığında mümkün olan kısa sürede kalıcı olarak kurulması gereklidir.

Bu sayede herhangi bir afet, acil durum veya kriz anında; çok sayıda ilgili birim ve kuruluşa yol gösteren, uyarıcı, bunları genel bir plan ve ortak ilkeler etrafında yeterince üst düzeyde ve yaptırım gücüyle, sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ve yardımlaşmanın sağlanması yanında, olay bölgesinin ihtiyaçlarını organize ederek bölgeye sorunsuz şekilde en kısa sürede gönderilmesi sağlanacaktır.

Kurulan bu merkez kendilerine verilen görev, hizmet ve faaliyetlere ilişkin gerekli planlama, teşkilatlanma ve diğer hazırlıklarını yaparak yeterli sayıda personel ile 24 saat esasına

göre çalışmalı ve afetlere yönelik destek sağlamak için yeterli kaynak gücüne sahip olmalıdır.

Ayrıca, afet ve acil durum yönetim merkezlerinde çalışacak personelin karar alma, bilgi ve yeteneklerinin geliştirilmesi yanında, afet ve kriz yönetimi ve koordinasyon esasları, olay yeri yönetimi, saha koordinasyonu, afet durumlarında medya ve iletişim konularında akademik eğitim almaları ve bu aşamalardan geçen personelin akredite edilmesi de önemli bir konudur.

Türk ve İslam Dünyası STK Koordinasyon Merkezinin kurulması ile akredite edilmiş STK'lar arasında ortak mevzuat, ortak dil (müdahale ve insani yardım uygulamaları) ve ortak hareket birliği sağlanmış olacaktır.

Türk ve İslam Dünyası Sivil Toplum Kuruluşları Koordinasyon Merkezi ile dünyadaki kriz ve acil durumlarda, insani ve kültürel değerlerin korunması, ortak gelecek ve kalkınma projeleri ve ortak insani değer ve bilinçlenme için Türk ve İslam coğrafyası ve insanlığın ortak faydasına çalışacak dünyadaki STK'ların sistematik bir biçimde ortak gayeler çerçevesinde yapılacak yardımlaşma, koordinasyon, işbirliği, ortak projelerin yönlendirilmesi ve daha etkili insani operasyon sonuçlarına ulaşılması sağlanabilecektir.

Dünyadaki sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu farklı birlik, federasyon ve organizasyonlar bulunmakla birlikte **ortak devlet aklının geri plana yönlendirilmesinde olacak böyle bir yapının bulunması** ülkemiz açısından önemli faydalar sağlayacaktır.

STK'ların mevcut kapasite ve imkânlarının bilinmesi, yapılacak yardım

ve hizmetlerin daha verimli kullanılmasına vesile olacaktır. Bu merkezde istihbarat kuruluşlarımızdan konuyla ilgili uzmanların devamlı surette bulunması hizmetlerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine neden olacaktır.

STK'ların kayıt altına alınması sonrası imkân ve kabiliyetler ortaya çıkacak, hizmetlerin etkin ve ekonomik yapılması sağlanacaktır. Büyük ölçekli olaylarda resmi ve yerel güçlerin yanında STK'ların da katılımı olayın etkilerinin en az hasarla atlatılmasını sağlayacaktır. Devlet aklının yol göstericiliği ve liderliğinde yapılacak hizmetler ile bilgi ve tecrübe paylaşımı gönül elçilerinin çoğalmasına neden olacaktır. Ayrıca, lobiciliğe ve ülke tanıtımı için kaynak harcamaya ihtiyaç kalmayacaktır.

STK'ların birleşen gücü ile toplanan mali kaynakların bütünlük bir şekilde harcanacak olması, yönetimde verimlilik, hız, etkinlik ve kaynakların ekonomik kullanılmasını sağlayacaktır. Ortak insani değerler kapsamında sadece ülkemizin değil insanî değerlerin savunuculuğunu yapan dünya çapındaki tüm sivil toplum kuruluşlarının gücünün ortak değerler etrafında toplanması sağlanarak etki alanının artırılması sağlanmış olacaktır.

Tüm bu yapılanma neticesinde ülkemiz, insani değerlerin dünyadaki ortak tek ve vazgeçilmez sesi ve temsilcisi olarak uluslararası arenada ağırlığını daha fazla hissettirecektir.

Böylelikle dünyadaki diğer ülkeler ülkemizin bu kararlı ve insani ortak değerler gücü karşısında hesaplarını tekrar gözden geçirmek ve göz ardı edilemeyecek bu güce göre hareket noktalarını tekrar belirlemek durumunda kalacaklardır.

